

Csizmadia Sándor

Az ENSZ és a terrorizmus elleni harc problémái

Az Oszama bin Laden által irányított és részben finanszírozott Al-Kaida terrorszervezet fanatikus iszlám tagjai által 2001. szeptember 11-én az Egyesült Államok területén elkövetett, s több mint háromezer ember halálát okozó öngyilkos terrorista akciók drámai módon állították a terrorizmus jelenségét a nemzetközi közösség figyelmének a középpontjába. A WTO ikertornyaikat elpusztító, a Pentagon kiterjedt épületegységét súlyosan károsító, valamint az azóta eltelt időben francia, indiai, ausztrál, amerikai, izraeli állampolgárok ellen idegen országok (Pakisztán, Kasmír, Bali-szigetek, Jemen, Kenya stb.) területén elkövetett *merényletek* és az Al-Dzsazíra televízió vagy az Internet révén folyamatosan a nemzetközi közvélemény tudomására jutó *fenyegetések* megmutatják, hogy a világ bármely pontján támadó terrorizmus nehezen kezelhető kihívást vagy kiszámíthatatlan veszélyt jelent a különféle civilizációk egymás mellett élésére, a világ biztonságára, a demokratikus társadalmak közrendjére, az egyének élethez való jogára és szabadságjogaira nézve (a már említett esetek mellett emlékeztetünk az október 23-26. közötti moszkvai túsdrámára és megoldásának következményeire). Nem lehet tehát vitás, hogy az államoknak, regionális és nemzetközi szervezeteknek minden korábbinál hatékonyabb és összehangoltabb fellépésre van szüksége a terrorizmus burjánzása ellen, ám számtalan elvi, jogi, politikai, technikai és gyakorlati akadály van e küzdelemnek, mely döntően meghatározni látszik a világpolitikát a következő években.

Tekintve, hogy az *Egyesült Nemzetek Szervezete* az egyetlen nemzetközi szervezet, amely *elvileg* globális szinten képes harcolni a nemzetközi terrorizmus ellen, a továbbiakban a világszervezet antiterrorista eszközszerének néhány elemét mutatom be, lényegében arra keresve a választ, hogy milyen *gyakorlati* esélye van a világszervezetnek antiterrorista missziója teljesítésében, másképpen fogalmazva, a globális terrorizmus felszámolásához kellően hatékony-e az eszközszer, valamint az eszközszer hatékony alkalmazásához megfelelően járulnak-e hozzá a tagállamok? Vagy pedig az Egyesült Nemzetek Szervezetének és világ közvéleménye egy részének előbb-utóbb kényszerűen be kell látnia, hogy bizonyos tagállamai (Egyesült Államok, Izrael, Oroszország stb.) – esetleg tőle függetlenül, valamint adott esetben saját alapokmánya némely paragrafusával ellentétben – kénytelen a fokozódó kihívások miatt egyre nagyobb erők mozgósításával folytatni az *antiterrorista harcot* globális szinten.

Éppen ezért a továbbiakban utalok a nemzetközi terrorizmus elleni harcot célzó regionális és nemzetközi konvenciókra, az ENSZ által kidolgozott és alkalmazott jogi rendelkezésekre, a konvenciók és a rendelkezések által nem szabályozott kérdésekre, a ter-

rorizmusellenes harc gyakorlati kérdéseire, rámutatva a nemzetközi konvencióknak és szankcióknak, s ezáltal magának a világszervezetnek is a korlátaira, miközben megemlítem néhány tagállamát, melyekben terrorista kiképző központok működnek.

Az ENSZ és a tagállamok: antiterrorista egyezmények, határozatok, intézkedések

1972-ben a müncheni Olimpiai Játékok alatt tizenegy izraeli sportoló vesztette életét egy palesztin terrorista kommandó (Fekete Szeptember) támadása következtében. Nem sokkal e tragikus esemény után Kurt Waldheim, az ENSZ főtitkára úgy határozott, hogy a nemzetközi terrorizmus kérdését napirendre tűzi a Közgyűlés 27. őszi ülésén. Szeptember 23-án a Közgyűlés Jogi Bizottsága (VI. sz. bizottság) hozzáfogott a „terrorizmus problémáival”, s mindenekelőtt a „gyökereivel” foglalkozó tanulmány elkészítéséhez. E tanulmánynak köszönhetően a Közgyűlés december 18-án a 3034. sz. határozatával létrehozott egy 35 tagú szakértői bizottságot, s megbízta a nemzetközi terrorizmusmal foglalkozó jelentés elkészítésével. A bizottság a továbbiakban háromszor – 1973-ban, 1977-ben és 1979-ben – ülésezett a rendes évi közgyűlésekhez kapcsolódva, s ezalatt a nemzetközi terrorizmus három aspektusával foglalkozott: *a nemzetközi terrorizmus meghatározása; a terrorizmus okai; a jelenség elleni harchoz szükséges intézkedések*. A tagállamok azonban megosztottak voltak a vizsgált kérdések különféle vonatkozásait illetően, s a vitákban két államcsoport játszott meghatározó szerepet. Az első csoportot az Egyesült Államok vezette, s lényegében csak a terrorizmus megelőzésének és felszámolásának a kérdése foglalkoztatta. A többnyire arab és afrikai államokból álló másik csoport a hangsúlyt a terrorizmus okainak a feltárására helyezte. Mindebből következett, hogy a tagállamok nem jutottak egyezsége a terrorizmus átfogó meghatározásának a kérdésében sem. (Meg kell jegyezni, hogy azóta is számos delegáció – Indiával az élen – sürgeti a nemzetközi terrorizmusra vonatkozó általános, annak minden összetevőjére kiterjedő konvenció elfogadását).

Mindazonáltal az ENSZ ettől kezdve – a tagállamok véleményeltérései ellenére is – nélkülözhetetlen szerepet játszik a nemzetközi terrorizmus elleni harcban, melynek során *a konvenciók, rendelkezések* meghozatalával kapcsolatos nyilatkozatok és a különféle szervei által hozott *határozatok* láttak napvilágot az égisze alatt.

1977 decemberében az ENSZ Közgyűlése a 32/148 sz. határozatában felszólította a tagállamokat, hogy tegyenek meg minden szükséges intézkedést *nemzeti szinten* a probléma gyors és végső felszámolása érdekében, illetve ő maga a terrorizmus *megelőzését* szolgáló intézkedéseket hozott. Mindazonáltal a terrorista cselekedetek számának folyamatos és világméretű emelkedésével, az ENSZ Közgyűlése 1994-ben, a 49/60-as sz. határozatában már a „nemzetközi terrorizmus *felszámolását célzó* intézkedéseket” hozott. Ettől kezdve a Közgyűlés minden ülésén hoz egy határozatot a nemzetközi terrorizmus felszámolását célzó intézkedések címén.

Tekintettel arra, hogy a nemzetközi terrorizmus a nemzetközi békét és biztonságot fenyegeti, ezért az ellene való fellépés a Biztonsági Tanács hatáskörébe tartozik, amely szankciókkal sújthatja a terrorizmus támogatásával gyanúsított államokat. Mindazonáltal

a Biztonsági Tanács nem léphet a Közgyűlés helyébe a terrorizmusellenes harcot vezérlő elvek meghatározása tekintetében, sem az államok helyébe, melyek ugyancsak hoznak terrorizmusellenes intézkedéseket.

Az ENSZ egyrészt minden tagállamát felszólítja a nemzetközi terrorizmus elleni harc területén éppen meghozott nemzetközi konvenció aláírására és ratifikálására, másrészt pedig arra ösztönzi őket, hogy két-, vagy többoldalú kiegészítő egyezményeket kössenek az államközi együttműködés elmélyítésére és rendszeresen vitassák meg a felmerülő problémákat.

A *regionális és nemzetközi* konvenciók olyan jogi eszközök, melyek az első szükséges lépést jelentik a nemzetközi terrorizmus leküzdéséhez. A regionális egyezmények között említhetjük példaként a terrorizmus felszámolását célzó *európai konvenciót*, melyet Strasbourgban fogadtak el 1977. január 27-én, s 1978. augusztus 4-én lépett hatályba; az *arab konvenciót*, melyet Kairóban fogadtak el 1988. április 24-én; vagy az *Iszlám Konferencia Szervezetének konvencióját*, mely 1999. július 1-én látott napvilágot Ogasdougou-ban, azonban mind a mai napig nem lépett hatályba.

Nemzetközi konvenciókat az ENSZ-ben és egyéb nemzetközi szervezetekben dolgoznak ki ill. fogadnak el. Nemzetközi szervezetek által kidolgozott konvenciók közé tartozik például a *nukleáris anyagok* biztonságos tárolására és védelmére vonatkozó konvenció, melyet 1980-ban írtak alá Bécsben, s 1987. február 7-én lépett hatályba; a *tengeri hajózás* biztonságát veszélyeztető illegális cselekedetek felszámolására vonatkozó konvenció, melyet 1988. március 8-án írtak alá Rómában, s 1992. március 1-én lépett hatályba.

Az ENSZ-egyezmények a már létező nemzetközi jogi rendelkezések kiegészítését szolgálják. E konvenciók célja a terrorizmus elleni harc és annak felszámolása; a nemzetközi közösség ösztönzése, hogy a terrorizmus különféle formái elleni harc kérdéseit tartsa napirenden és hozzon hatékony megelőző intézkedéseket a terrorizmus ellen; alakítson ki megbízható nemzetközi jogi mechanizmusokat az államok kölcsönös támogatásának elősegítésére. Az ENSZ-egyezmények között szerepel egyebek között a robbanóanyaggal elkövetett terrorista merényletek megszüntetésére vonatkozó nemzetközi konvenció, melyet az ENSZ Közgyűlése 1997. december 15-én fogadott el; a terrorizmus finanszírozásának felszámolását célzó nemzetközi konvenció, melyet az ENSZ Közgyűlése 1999. december 9-én szavazott meg (egy egyezmény életbe lépéséhez egyébként 22 tagállam ratifikálása szükséges).

Mindazonáltal a terrorizmus megelőzését és felszámolását célzó konvenciókat ki kell egészíteni a tagállamok által nemzeti szinten meghozott konkrét intézkedésekkel. Az intézkedések meghozatala a tagállamok elidegeníthetetlen kötelezettsége. Az első megteendő lépés a nemzeti törvénykezés adaptálása, hogy az összhangban legyen a ratifikált nemzetközi egyezményekkel, melyek elsőséget élveznek a nemzeti törvénykezéssel szemben. E tényből adódóan például minden tagállamnak kifejezésre kell juttatnia saját törvénykezésében, hogy az antiterrorista akciók során alkalmazandó intézkedések megfelelnek a nemzetközi konvenciók előírásainak, egy szóval tiszteletben kell tartaniuk az ENSZ Alapokmányát, a nemzetközi jogot és a nemzetközi konvenciókat, melynek részei. Továbbá, a tagállamoknak nemzeti szintű intézkedéseket kell hozniuk, hogy megelőzzék vagy megakadályozzák terrorista személyek vagy szervezetek, közvetlen vagy

közvetett pénzügyi támogatását karitatív, kulturális, szociális szervezetek, vagy fegyver- és kábítószer kereskedelmet folytató szervezetek közvetítésével. A tagállamok egyébként elvileg kötelezik magukat arra, hogy nem engednek terroristákat működni a területükön és nem támogatnak pénzügyileg terrorista szervezeteket. Végül a tagállamok elvileg nem képezhetnek ki terroristákat vagy nem engedhetik meg számukra, hogy területükön kapjanak kiképzést, mert különben szankciókban részesülhetnek. Az ENSZ-nek viszont az államok *szuverenitását, területi integritását* és a más államok belügyeibe való be nem avatkozás elvét kell tiszteletben tartania.

A tagállamok által hozott intézkedések kulcsszava az *együtműködés*, mely valójában az ENSZ határozatok egyik kulcsszava is. A szervezet különféle határozatai szerint, a terrorizmus elleni hatékony harc feltételezi az államok, a nemzetközi és regionális szervezetek szoros együttműködését. A nemzetközi együttműködés célja, hogy megakadályozza egy adott állam területéről más államok ellen kiinduló terrorista akciók szervezését, támogatását, finanszírozását vagy eltűrését.

De a nemzetközi együttműködésből a terroristák is képesek hasznot húzni: különféle terrorista szervezetekben egyesítik erőforrásaikat, közös kiképzést tartanak, információkat cserélnek stb.

A *nemzetközi közösségnek* tehát fel kell számolnia a terrorista infrastruktúrákat, amely nem következhet be az államok közötti hatékony együttműködés (információcserre, igazságügyi együttműködés stb.) nélkül.

A tagállamok közötti együttműködés minden olyan *információ kicserélésével* kezdődik, mellyel terroristákról, a terrorista akciókat kitervelő szervezetekről és a terroristákat vagy a terrorista akciókat finanszírozó csoportokról rendelkeznek. Az információcserre tartalmazza a technológia, a kapcsolódó felszerelések vagy eszközök transzferjére vonatkozó kérdéseket is, melyek által például robbanószerkezetek felderítése válik lehetővé. Az információcserre ugyanakkor egyfajta eszközt jelent a fejlődő országok számára, hogy ne kerüljenek túlzott hátrányba a terrorizmusellenes harc területén, a fejlett országokhoz képest nagyon szerény technikai felszereltségük miatt.

A nemzetközi terrorizmus elleni harcnak ugyancsak fontos eleme az *igazságügyi-bűnügyi kooperáció*. Ez magában foglalhatja egyebek mellett terrorista cselekmények ismert elkövetőire vagy gyanúsítottaira vonatkozó kiadatási egyezmények kimunkálását. Már a nemzetközi konvenciók is foglalkoznak ezzel az aspektussal is, ami gyakran vet fel problémákat, hiszen vannak államok, amelyek megtagadják kiadatási kérelmek teljesítését (ezt tette például a líbiai kormány, amely hosszú éveken keresztül megtagadta azon állampolgárainak a kiadását, akiket egy Boeing utasszállító repülőgépnek a skóciai Lockerbe település fellett bekövetkezett és több száz ember halálát okozó felrobbantásával vádoltak, vagy néhány éve Omar mollah, a tálib rezsim vezetője, mert nem tartotta megalapozottnak Oszama bin Laden kiadatási kérelmét, melyet az Egyesült Államok kormánya nyújtott be).

Egyébként a terrorista cselekményekkel vádolt személyek igazságügyi eljárására vonatkozóan a Nemzetközi Bírói Unió állásfoglalása szerint a vádlottak jogait tiszteletben kell tartani, ügyüket polgári, s nem katonai bíróság előtt kell tárgyalni. Ugyanakkor a terroristák nem részesülhetnek a menekülteknek nyújtott nemzetközi védelemben.

Az ENSZ, a terrorista tálib rezsim és az al Kaida terrorista szervezet

1996-ban a pakisztáni támogatással és segédlettel fegyveres úton hatalomra jutó pastu nemzetiségű tálibok az Afganisztáni Iszlám *Emirátus* megteremtését tűzték ki célul, bevezették az iszlám törvénykezést, az országban terror légköre uralkodott a korábbi anarchiával szemben. A tálibok uralma ellen harcoló tádzsik, üzbég, hazara nemzetiségű erők (Északi Szövetség) viszont az Afganisztáni Iszlám *Állam* megteremtéséért harcoltak. A két erő közötti folyamatos fegyveres konfliktus fenyegette a térség békéjét és stabilitását: számos afgán állampolgár menekült el az országból, jelentősen nőtt az illegális drog-és fegyverkereskedelem forgalma, terrorista kiképző központok működtek és megnőtt a terrorista merényletek száma.

1998. augusztus 7-én a kenyai fővárosban, Nairobiban és a tanzániai fővárosban, Dar es-Salaamban az amerikai nagykövetségek épületei ellen követtek el súlyos következményekkel járó terrorista robbantásokat (260 halott és 4500 sebesült). Az Egyesült Államok kormányzati szervei által folytatott vizsgálat feltárta az Afganisztánban megtelepedett Al-Kaida felelősségét a merényletekben (további vizsgálatok szerint a tényleges merényleteket szomáliai fanatikusok követték el).

Egyes jól értesült újságok, mint például az „Hebdo” című hetilap internetes változata a merényleteket azzal magyarázta, hogy a szudáni Iszlám Nemzeti Front vezetője, Hasszan-el-Turabi és az Egyesült Államok kormányának képviselői tárgyalásokat kezdtek egymással, ami az Oszama bin Laden által 1998-ban alapított és különféle radikális iszlám csoportokat tömörítő *Iszlám Nemzetközi Front* széteséséhez vezethetett volna. A merénylet tehát egyfelől az Egyesült Államok kormányának figyelmeztetését szolgálta, hogy hagyjon fel bomlasztást célzó tárgyalásaival, másfelől a szaúdi származású terrorista vezérnek az Egyesült Államok ellen meghirdetett „szent háborújának” sorába illeszkedett.

Oszama bin Ladennek nem ezek voltak az első kitervelt terrorista akciói: a nevéhez fűződik 1996-ban egy amerikai légi bázis ellen Rijádban elkövetett merénylet. De szerepe volt az egyiptomi és algériai iszlám terrorizmusban is. Összességében 18-20 nagytűzű terrorista akció kötődik a nevéhez, és különféle fedő cégek révén finanszírozta az algériai, szomáliai, egyiptomi és eritreai iszlámista kiképző táborokat, miközben évekig Afganisztánban élt, ahol a tálib rezsim védelmét élvezte.

1999. július 5-én az Egyesült Államok pénzügyi szankciókat vezetett be a tálib uralom ellen, mindaddig, amíg bin Laden ki nem adják. A tálib vezető, Omar molla azzal tagadta meg a szaúdi származású terrorista vezér kiadását, hogy nincs elég bizonyíték ellene.

Az afrikai fővárosokban elkövetett merényletek kapcsán az ENSZ BT a következő határozatokat hozta. Az 1998. augusztus 13-án hozott 1189. sz. határozat megállapítja és elítéli a nairobi és dar es-salaami merényleteket. Kijelenti, hogy a *terrorista akciók megtorlása* fontos a nemzetközi béke és biztonság megőrzése szempontjából és felszólítja az államokat, hogy hozzanak szükséges intézkedéseket a károsult országok megsegítésére és a merényletek elkövetőinek a kézrekerítésére. Az 1998. augusztus 28-án hozott 1193. sz. határozat az afganisztáni helyzetre vonatkozik. A BT elítéli az afgán konfliktus folytatását és felszólítja a harcban álló feleket, hogy békés úton rendezzék vitáikat. A BT ugyancsak helyteleníti a konfliktusba való külső beavatkozást bármelyik fél javára kato-

nai személyzet, fegyverek és hadifelszerelések küldésével (több ezer – többnyire arab – zsoldos és a szomszédos országokból, s különösen Pakisztánból iszlám teológiai hallgatók vettek részt az afganisztáni harcokban).

Ezen kívül a határozat kitért az afganisztáni terrorizmus kérdésére is, elítélve az Iráni Iszlám Köztársaság Mazari Serifben található főkonzulátusának elfoglalását, s követelte egyfelől, hogy a különféle afgán csoportok hagyjanak fel terroristák és szervezeteik rejtegetésével és támogatásával, másfelől, hogy a tálibok szüntessék be illegális tevékenységeiket (drog-és fegyverkereskedelem).

A 2001. július 30-án hozott 1363-as sz. határozat célja, hogy figyelemmel kísérje az 1267-es (1999. október 15) és az 1333-as (2000. december 19) sz. határozatok végrehajtását. Az 1267. sz. határozat azt követően született meg, hogy az Egyesült Államok az afrikai nagykövetségei ellen elkövetett merényleteket – 1999. augusztus 20-án – egyoldalúan megtorolta afganisztáni és szudáni célpontok ellen indított rakétatámadásokkal (erre a későbbiek során még visszatérek). A határozat megerősítette, hogy az ENSZ továbbra is elkötelezett Afganisztán szuverenitása, függetlensége, területi integritása és nemzeti egysége mellett, de egyúttal kisebb mértékű szankciókat rendelt el (megtiltotta pl. a tálibok tulajdonában lévő vagy az általuk ellenőrzött vállalatokba való külföldi beruházásokat) és további súlyos szankciókat (a tálibok pénzügyi alapjainak és pénzforrásainak befagyasztása) helyezett kilátásba a nemzetközi jogot figyelmen kívül hagyó, az afgán területen terrorista csoportok fogadását és kiképzését biztosító tálib rezsim ellen, amennyiben egy hónapon belül nem adja ki Oszama bin Ladent illetékes nemzetközi hatóságoknak

Az 1333. sz. határozat – megállapítva, hogy a tálibok megtagadták Oszama bin Laden kiadását – a szankciók szigorítását célozta (megtiltotta a tagállamoknak katonai felszerelések, fegyverek és lőszer stb. szállítását a táliboknak A BT újra megerősítette Oszama bin Laden, az Al-Kaida vagy más kapcsolódó személyek és szervezetek pénzügyi alapjai és egyéb pénzforrásai befagyasztását, éppúgy, mint az *Ariana Afghan Airlines* légitársaság járataira vonatkozó repülési tilalmát. E határozatban újdonságként szerepel a BT-nek az a követelése, hogy a tálibok haladéktalanul szüntessék meg a mák illegális termesztését – a terrorizmus pénzügyi finanszírozását szolgáló – ópium előállítás céljából. Sőt felkérte a tagállamokat, hogy akadályozzák meg a táliboknak a heroin összetételéhez szükséges kémiai vegyület, az acetanhidrid szállítását is.

Az 1363. sz. határozatában a BT emlékeztet rá, hogy minden tagállam kötelessége, hogy betartsa e két határozatot. Felkéri a főtitkárt, hogy teremtse meg a határozatok végrehajtását ellenőrző mechanizmusokat (egy max. 5 főből álló szakértői, és legfeljebb 15 főből álló asszisztens csoport felállításával). A BT ugyancsak kéri a tagállamokat, hogy nyújtsanak fokozott segítséget az Afganisztánnal határos országoknak a határozatokhoz kapcsolódó rendelkezés végrehajtása céljából.

Hiába létezik azonban a terrorizmus finanszírozásának felszámolására vonatkozó nemzetközi konvenció, hiába születtek meg a tálibok pénzügyi alapjainak befagyasztását célzó BT határozatok, vannak olyan államok, szervezetek, pénzügyi intézetek, bankok, melyek egyszerűen figyelmen kívül hagyják ezeket. Ha a tálib légitársaság gépei fel-és leszállásának ellenőrzése lehetséges is volt, a tálib hatalom pénzügyi alapjainak és egyéb pénzforrásainak a befagyasztása nem következett be. (Egy nemzetközi vizsgálat a tálibok által ellenőrzött szervezetek és vállalkozások felderítésére igen hosszú időt vett volna

igénybe, mielőtt a pénzügyi szankciók valóban hatással lettek volna a tálibokra). Az iszlám fundamentalista hatalmi szervezet finanszírozása egy nagy számú, a banktitok előnyeit élvező fedő társaságon keresztül történt, amelyek arra szolgáltak, hogy elfedjék a terrorizmus „legális” finanszírozási forrásait. Ehhez járult még az ópium illegális kereskedelméből befolyó pénz is.

Az ENSZ számára nehéznek bizonyult hatékony szankciókat elrendelni a tálibok ellen, akik egy nemzetközileg nem elismert államot képviseltek (csak egy állam, Pakisztán ismerte el a uralmukat). Nehézségeket származtak abból is, hogy a BT olyan szankciókat rendeljen el, mely kizárólag a hatalmon lévő tálibokat, s nem az egész afgán lakosságot sújtaná.

Pedig a tálibok maguk is követtek el terrorista akciókat: iráni diplomatákat gyilkoltak meg, meggyilkolták az ENSZ Világélelmészeti Programja és a Menekültügyi Főbizottsága két afgán munkatársát és az ENSZ egyik katonai tanácsadóját. Ezen kívül a tálib kormányzat által folytatott politika igen komoly problémákat vetett fel a nemzetközi humanitárius jog és az emberi jogok folyamatos megsértése, s különösen a nők és a fiatal lányok súlyos diszkriminálása tekintetében.

A 2001. szeptember 11-i new yorki és washingtoni terrorista merényletek után az ENSZ reagálása nem váratott magára, mivel a BT másnapi – 1369-as sz. határozata – kategorikusan elítélte a merényleteket. Minden tagállamot felszólított arra, hogy működjön közre a terrorista akciók kitervelőinek és végrehajtóinak felkutatásában és megbüntetésében, valamint felkérte a nemzetközi közösséget, hogy fokozza erőfeszítéseit a nemzetközi terrorizmus felszámolása érdekében.

E határozat elején a BT emlékeztet az egyéni vagy kollektív védelem jogára, amely szinte felhatalmazta az Egyesült Államokat a válaszlépés megtételére (de legalábbis legitimálta az válaszlépést). A válaszcsepés nem váratott sokáig magára, hiszen az Egyesült Államok más államokkal együttműködve október 7-én megkezdte a katonai akciót Afganisztánban a tálib rezsim megdöntésére és az al Kaida terrorista szervezet szétzúzására, valamint Oszama bin Laden – élve vagy halva történő – kézrekerítésére.

Terrorista kiképző központok a világban

A nemzetközi konvenciók, határozatok kidolgozása és alkalmazása fontos „harc” eszköz a nemzetközi terrorizmus ellen, de – mint az a fentiekből is kiderült – csak korlátozott gyakorlati eredménnyel jár. Valójában egyes tagállamok, melyek esetleg még aláírói is a különféle nemzetközi terrorizmusellenes konvenciónak, saját területükön terroristáknak adnak menedéket, akik büntetlenül tevékenykednek, kiképzéseken vesznek részt vagy merényleteket készítenek elő a szóban forgó állam határain kívül található célpontok ellen. Az alábbi lista egyrészt korántsem teljes, másrészt 1997-ben közzé tette őket Hunter Thomas a *Jane's Intelligence Review* c. folyóiratban, tehát a 2001. szeptember 11-i terrorista merényleteket megelőző állapotokat tükrözik. Mindazonáltal tisztában kell lennünk azokkal a korlátokkal, melyek az ilyen típusú információk begyűjtésével járnak, hiszen azok többsége bizonyosan a titkosszolgálatoktól származnak. Ezekkel az adatokkal tehát csupán szemléltetni szeretném az ENSZ és a tagál-

lamok kapcsolatának ellentmondásos voltát, annak érzékeltetésére, hogy komoly akadályok gátolják a világszervezet antiterrorista harcát. Az ellentmondásos helyzetet bizonyára az a tény is táplálja – és ez ismételtelen a terrorizmus átfogó meghatározásának a hiányára is utal –, hogy az ENSZ az állami terrorizmus problémáját igazából még soha nem tűzte napirendre. Kétségtelen nagyon kényes lenne kimunkálni egy nemzetközi konvenciót ezzel a kérdéskörrel kapcsolatban, mivel az adott esetben az érintett államok szuverenitását, területi integritását is kérdésessé tenné, ami viszont az ENSZ alapokmányának mondana ellen.

Ugyanakkor az államok felelősségi körébe tartozik, hogy ne engedjenek terroristákat az országba, ne engedjenek kiképző központokat működni és terrorista akciókat indítani saját területükről. Milyen mértékben terhel egy adott államot a felelősség, ha mindez mégis bekövetkezik? Az ilyen esetek vajon részét képezik az állami terrorizmusnak?

Mindenesetre a kilencvenes években a legtöbb terroristát *Pakisztánban* képezték ki. Nemzetközi becslések szerint több mint hatvan kiképző tábor létezett az ország területén, melyek többsége döntően a hinduk és egyes muzulmánok elleni harcra adtak kiképzést. A pakisztánihoz hasonló helyzet létezett *Afganisztánban*, ahol – mint az Al-Kaida példája is mutatja – könnyen telepedtek meg a terrorista szervezetek, vagy azért, mert az országnak nem volt központi kormánya, vagy azért, mert a tálib kormány tudatosan járult hozzá a kiképző központok létesítéséhez és működtetéséhez.

Tucatnyi – farmoknak és falvaknak álcázott – kiképző tábor létezett *Iránban*, s az iráni titkosszolgálat (Iranian Revolutionary Guards Corps) ellenőrizte őket. Évente 4-5000 terrorista kapott „diplomát” ezekben a kiképző táborokban, miután elsajátították a kis- és közepkaliberű fegyverek, a robbantószerkezetek használatát, az öngyilkos bombamerényletek technikáit. Az „utánpótlás” számos országból – Algéria, Egyiptom, Jordánia, Libanon, Líbia, Szaud Arábia, Szíria, Törökország stb. rekrutálódott.

1994-ben, a délszláv háború idején iráni katonai személyzet érkezett az ostromlott muzulmánok megsegítésére *Bosznia-Hercegovinába*. A segélynyújtás lényegében fegyverrel és felszereléssel való ellátást jelentett, de kisebb terrorista csoportok és iráni titkosszolgálati instruktorok ugyancsak segítették őket. 1995-ben még kb. két ezren voltak az országban és több kiképző tábor létezett, melyek működtetését Irán finanszírozta.

Irakban a PKK török kurd szervezet és a száműzetésben élő szunnita irániak kiképző táborai voltak megtalálhatók. A terroristák kiképzése általában négy hónapot vett igénybe, amikor is a hagyományos tűzfegyverek és robbanószerkezetek használatát, valamint a modern gerilla harcmodor technikáit sajátították el. Egyes táborokban nőket is kiképeztek.

Libanon területén már évtizedek óta folynak terrorista kiképzések jól kiépített infrastruktúrális feltételek között és céljaik tekintetében egymástól nagyon távol álló terrorista csoportok számára (a hetvenes években például ide jártak kiképzésre nyugat-európai vagy japán szélsőbaloldali terroristák). Ugyancsak ezekben a táborokban kapott kiképzést az Izrael ellen fellépő palesztin terroristák többsége is, akik a kézfegyverek, aknák vagy a bombák használatát sajátították le, éppúgy, mint a határokon való áthatolás vagy a plasztikbombák autókra szerelésének a technikáit.

Szíria a nemzetközi nyomás hatására csökkentette a terrorista csoportok támogatását, és több kiképző tábort be is zárt. A szíriai kormány a Bekaa-völgyben található ki-

képző táborokat közvetlenül ellenőrizte. Sőt a damaszkuszi repülőtérrel úgy tartották, hogy az iráni fegyver-és felszerelés szállításokat bonyolította a szélsőséges Hezbollah táborok számára.

A kiképző táborok térképén megtalálható két dél-kelet ázsiai ország, *Thaiföld* és *Malájzia* is. A máshol kiképzett terroristák vagy iszlám milicisták ezekbe az országokba a helyi milicisták kiképzésére érkeznek. Ugyanakkor a két ország közt egy együttműködési egyezmény a terroristák jelenlétének felszámolását célozza, mindazonáltal mindegyik kormány a másikat vádolja, hogy támogat az országa területén működő kiképző csoportokat.

Ázsiában maradván, megemlíthetjük még *Észak-Koreát*, ahol mintegy harminc kiképző tábort számoltak össze. A kiképzések csaknem egy évig tartottak, és magában foglalták a városi és vidéki gerillaharcra való felkészítést, az emberrablás és a különféle gyilkosságok technikáinak, a kommunikációs technikáknak, valamint a túlélés módszereinek az elsajátítását. 1960 óta mintegy tízezer külföldi gerillát képeztek ki észak-koreai területen. A kiképzésekben az észak-koreai titkosszolgálatoknak is szerepe volt.

Kolumbiában konkrét politikai célokhoz (baloldali gerilla- vagy szakszervezeti tagok likvidálása) és a drogkereskedelmhez kapcsolódó paramilitáris kiképzések folytak és folynak. A drogkartellek külföldi katonai szakértőket szerződtetnek a kiképzések biztosítására.

Sajátos esetet jelent egy híres amerikai katonai kiképző iskola, amely nem terrorista kiképző központ. A hidegháború kezdetén, 1946-ban Panamában hozták létre, majd a *Egyesült Államokba*, Fort Benning-be (Georgia) telepítették át a School of Americas-t, amely – egyebek között – latin-amerikai katonákat képezett ki felkelés- és drogellenes harcra (az iskola 2001. januárban nevet változtatott: Western Hemisphere Institute for Security Cooperation). Számos példa mutatja azonban, hogy az iskolában kiképzett sok dél-és közép-amerikai katona országukba hazatérve és hivatásuk gyakorlása közben súlyosan megsértették az emberi jogokat (gyilkosságok, kivégzések, kínzások, eltűnések). A kiképzést szerzettek közül egyesek ismert diktátorok lettek: Manuel Noriega és Omar Torrijos (Panama), Leopoldo Galtieri és Roberto Viola (Argentína), Guillermo Rodríguez (Ecuador), Hugo Banzer (Bolívia).

Elvi és gyakorlati dilemmák, nehézségek

Az eddigiekből is kiderült, hogy az ENSZ az egyetlen instancia, amely globális szinten képes szervezni, irányítani, koordinálni az antiterrorista tevékenységet és a nemzetközi együttműködést, de nem volt még képes kidolgozni a terrorizmus világos és egyértelmű *definícióját*, amely minden kétséget kizáróan lehetővé tenné a különféle terrorista cselekmények beazonosítását és a „terroristának”, „aterroristának” és „antiterroristának” minősíthető cselekedetek világos megkülönböztetését. Számos delegáció éppen a nemzetközi terrorizmus elégtelen meghatározása miatt kérte – miként arra korábban már utaltam –, hogy dolgozzák ki a terrorizmus globális definícióját egy nemzetközi konvenció keretében. Be kell azonban látni, hogy a különböző diplomáciai, kulturális, geo-ökonómiai és geopolitikai érdekekkel rendelkező államok között megteremteni az

egyetértést egy egységes és kizárólagos meghatározással kapcsolatban nem egyszerű feladat. Mindebből következően az államok között gyakran vált ki vitát a terrorista cselekmények értelmezése ill., annak megítélése is, hogy ha államok, nem etatikus csoportok vagy éppen egyének követnek el terrorista cselekményeket, akkor azonos módon kell-e vagy lehet-e kezelni őket?

Mindazonáltal némi előrelépést tükröz a terrorizmus pénzügyi infrastruktúrájának felszámolására vonatkozó konvencióban (2000. február 25.) szereplő meghatározás, mely szerint „terrorista cselekedet” alatt nemcsak a nemzetközi konvenciókban eddig meghatározott cselekedetek érthetők, hanem minden olyan cselekedet, amely halált vagy súlyos testi sértést okoz olyan személyeknek, akik nem közvetlen részesei a fegyveres összecsapáshoz vezető ellenségeskedéseknek, vagy amikor e cselekedetek célja a lakosság megfélemlítése, a kormány vagy egy nemzetközi szervezet kényszerítése valamilyen cselekedet végrehajtására.

Ha nem is létezik a terrorizmus átfogó, mindenre kiterjedő definíciója az ENSZ-ben (ha egyáltalán létezhet ilyen definíció!), a szervezet különféle szervei és a tagállamok különféle delegációi abban egyetértenek, hogy a terrorizmus komoly fenyegetést jelent – sőt az egyik legsúlyosabb fenyegetést jelenti – a nemzetközi közösség és az államok számára, az emberi életre, szabadságra és méltóságra, a demokratikus társadalmakra éppúgy, mint a társadalmi békére és a közrendre.

Ne feledkezzünk el arról a triviálisnak tűnő, de igencsak fontos összefüggésről, hogy a terrorista merényletekben a *terror logikája* munkál, melynek célja egy adott ország gazdasági, politikai és társadalmi életének megbénítása. De a terrorizmus nemzetközi szinten is előidézhethet instabilitást, mely összekapcsolódva az államközi és etnikai kapcsolatokban rejlő erőszakkal, elvileg lehetővé teheti a terroristáknak tetteik igazolását és azok folytatását.

A definíciós nehézségek érzékeltetése után azt a kérdést kell feltennünk – figyelemmel természetesen az eddig leírtakra –, hogy vajon valódi eszközök állnak-e az ENSZ rendelkezésére ahhoz, hogy hatékony és célravezető nyomást gyakoroljon az államokra és a terrorista szervezetekre?

Itt mindenekelőtt a *jogi eszközök* hatékonyságának kérdése merül fel. A nemzetközi konvenciók szövegeit a tagállamok jóváhagyás előtt megvitatják, megtárgyalják és módosító indítványokkal látják el, így a végső szövegben elvileg minden állam megtalálhatja a maga szempontjait. Ezért aztán a konvenciók szövegei elég *általánosak* és elég nagy *értelmezési szabadságot* hagynak az aláíró államoknak. Szükséges lenne tehát, hogy a konvenció elfogadása után az ENSZ a tagállamok rendelkezésére bocsásson egy, a konvenció pontos rendelkezéseit, részletes alkalmazási feltételeit magyarázó dokumentumot, ami lehetővé tenné az értelmezési tévedések kiküszöbölését.

Az igazsághoz tartozik, hogy a jogi rendelkezések csak akkor lehetnének valóban hatékonyak, ha minden ország, de legalábbis az országok többsége ratifikálná őket. Márpedig tudjuk, hogy egyetlen nemzetközi konvenciót sem ratifikált a nemzetközi közösség a maga teljességében.

Mindent összevetve, az ENSZ a terrorizmust bűnnek és igazolhatatlan fellépésnek tekintő bárki legyen a terrorista merénylet értelmi szerzője és végrehajtója, bárhol kövesék is el, és bármilyenek is legyenek az elkövetők – politikai, filozófiai, vallási, faji, ideo-

lógiai vagy etnikai – motivációi. Ugyanakkor az ENSZ nem tekinthet el a saját alapokmányában szereplő alapelvektől, például a *népek önrendelkezési jogától*. De vajon könnyű-e minden esetben különbséget tenni a terrorizmus és egy adott nép önrendelkezéséért folytatott harca között? Ez egy újabb kérdés, melyet a világszervezet Közgyűlése még nem volt képes szabályozni, és így ebben a vonatkozásban is hiányzik az egyértelmű megítélés kritériuma.

De az ENSZ-nek tiszteletben kell tartania, sőt örködnie kell az államközi kapcsolatok szabályozó egyik legalapvetőbb, az Alapokmányban is hangsúlyozottan szereplő elv, a *más államok belügyeibe való be nem avatkozás* elve felett is. A beavatkozási kényszer, melyre az államok egy része az utóbbi időben mind gyakrabban hivatkozik, az esetek döntő többségében az államok többsége szempontjából rendkívül kényes (ilyen például a legújabb amerikai biztonsági doktrínában szereplő *preventív háború* elve). A nemzetközi közösség a más államok belügyeibe való beavatkozást csupán *humanitárius katasztrófa* kialakulásakor fogadja el, de azt is csak komoly viták után és nagy körültekintéssel.

Ugyanakkor, amikor a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető veszélyről van szó, mint a nemzetközi terrorizmus esetében, az ENSZ különféle szerveinek kötelessége a nemzetközi közösség érdekében cselekedni. Ebből adódóan a Közgyűlésnek és a BT-nek a tagállamokat kényszerítő döntéseket is kell hoznia, s éppen mert kényszerítő jellegűek, nem tekinthetők az államok belügyeibe való beavatkozásnak, éppen mivel a béke, a biztonság és a nemzetközi közösség érdekeinek a megőrzése a céljuk. A kényszerítő határozatok leggyakrabban szankciókat jelentenek, amelyek viszont nemcsak adott kormányokat, terrorista csoportokat és szervezeteket sújtanak, hanem a lakosságot is, amely véttlen és gyakran szenved az el nem követett, s nem is támogatott vétések miatt (jól mutatja ezt például Irak esete az öbölháború óta elrendelt szankciók kapcsán).

A fentiek alapján tehát azt mondhatjuk, hogy a nemzetközi antiterrorista konvenciókra, határozatokra feltétlenül szükség van, de azt is látni kell, hogy a terrorista cselekedetek nem szűnnek meg addig, amíg államok támogatnak terrorista csoportokat és szervezeteket. Meg kell találni annak módját, hogy a nemzetközi konvenciók és a határozatok rendelkezéseit valóban hatékonyan lehessen alkalmazni.

S itt visszatérünk a *terrorizmus okainak* a kétségtől elválasztott problémájához. Tapasztalhatjuk, hogy a terrorizmus okainak megítélése miként a múltban is, élénk és éles viták tárgya. Minden jel arra utal, hogy napjainkban is a már korábban megismert két fel fogás ütközik egymással: az egyik a terrorizmus okait akarja kideríteni, amíg a másik a jelenség felszámolását és megszüntetését tartja fontosnak.

Márpedig a nemzetközi terrorizmus jelensége elleni hatékony harc – bármilyen bizonyult és összetett elemzéseket kíván is – megköveteli az alapjául szolgáló politikai, társadalmi, kulturális, pszichológiai stb. tényezők kutatását és rendszerbe foglalását. Egyéb-ként a terrorizmus okainak vizsgálata lehetővé teszi a jelenség kifejlődésének és változásainak jobb megértését és előrelátását, s leküzdéséhez az esélyek növelését.

A terrorizmus nem mai jelenség, hiszen a fennálló hatalmi berendezkedések ellen már régen is kihívásokat intéztek az erőszak különféle formáit alkalmazó csoportok. Ám egyre nyugtalanítóbb az a nagyszabású és mélyreható fenyegetés, amit a terrorizmus

napjainkban jelent, miként azt a tavaly szeptemberben és az azóta elkövetett merényletek, ill., a világméretű lélektani hadviselés változatos formái mutatják.

A hatékony nemzetközi fellépés lehetőségeit megnehezítik a *terrorizmus jelenségéhez kapcsolódó tevékenységek*, mint például a tiltott drog-és fegyverkereskedelem, a csempészet, a pénzmosás, vagy éppen az ipari kémkedés. Mindez azzal magyarázható, hogy amikor terroristák meglepszenek egy ország területén, akkor ezt gyakran olyan körzetekben teszik, melyet kevésbé tartanak ellenőrzés alatt a helyi hatóságok. Ezeket a körzeteket „szürke zónáknak” vagy „terra incognitának” is nevezik. Ez a helyzet nemcsak azt teszi lehetővé a terrorista szervezeteknek, hogy kiképezzék tagjaikat és zavartalanul készüljenek elkövetendő merényleteikre, hanem azt is, hogy illegális tevékenységeket folytassanak pénzhez jutás céljából. Ez a szükséglet aztán teret ad a szervezett bűnözés fellendülésének, vagy a maffiák jól konspirált ténykedésének.

Ha az ENSZ tisztában is van a nemzetközi terrorizmushoz kapcsolódó illegális tevékenységek létezésével, a nemzetközi konvenciók és a különféle határozatok nagyon ritkán térnek ki ezekre a kérdésekre. A téma legfeljebb az ENSZ sajtóközleményeiben jelenik meg, de eddig még az e tekintetben érintett országokat szankcionáló rendelkezést a világszervezet nem hozott, mert valójában azon az állásponton van, hogy a törvénykezés e területen a tagállamok kötelessége és felelőssége. A kör itt ismét bezárul: a terrorizmushoz kapcsolódó illegális tevékenységek gyakran húznak hasznot az állami intézmények *korruptiójából*, és még gyakrabban táplálják azt.

Az antiterrorista harc hatékonysága szempontjából további problémát jelent, hogy a kommunikációs technológiák, a közlekedés és a fegyverek fejlődése meghatározza a terrorizmus elkövetési módszereinek a fejlődését is. A hagyományos és tömegpusztító fegyverek burjánzása és illegális piacra kerülése szinte megoldhatatlan nehézségek elé állítja az ENSZ-t. Valójában a nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek, mint a már az Egyesült Államokban bevetett anthrax vagy a kilencvenes évek közepén a tokiói metróban bevetett szarin gáz, mind inkább elérhetőek azon terroristák számára, akik rendelkeznek a beszerzésükhöz vagy előállításukhoz szükséges pénzforrásokkal és eszközökkel.

A terrorizmus új fegyvereinek használatával szemben a tagállamai szilárd elkötelezettsége nélkül az ENSZ csaknem tehetetlen. Ami a nukleáris terrorizmust illeti, egy nemzetközi konvenció kidolgozás alatt áll. De mit képes tenni a biológiai vagy a vegyi fegyverek terroristák általi bevetése ellen?

Befejezésül még egy problémát szeretnék a „problémák tárházából” felidézni, nevezetesen az *elvek alkalmazásának kettős mércéjét* az államokra. Nyilvánvaló, hogy minden államnak megvan a maga politikai, stratégiai, diplomáciai vagy gazdasági érdeke. Ugyanakkor egyes államoknak nagyobb a súlya a nemzetközi közösségben vagy a nemzetközi szinten, mint másoknak. Az ENSZ nem azonos módon lép fel, ha – tegyük fel – Afganisztán, Irak, Oroszország vagy az Egyesült Államok követ el bármiféle jogsértést.

Ha ebből a szempontból az Egyesült Államokat és Afganisztánt tesszük a mérlegre, a velük kapcsolatos nemzetközi értékelés és ENSZ-eljárás különbözősége azonnal kiderül. Ismeretes, hogy 1998 augusztusban az amerikai nagykövetségek ellen Nairoiban és Dar es-Salaam-ban elkövetett merényletekre válaszként az Egyesült Államok cirkáló rakétákkal megsemmisített egy szudáni gyógyszergyárat, melyről feltételezték, hogy idegbénító gázt állít elő. Oszama bin Laden megrendelésére, és rakétatámadást indított hat afga-

nisztáni helyszín ellen, melyekkel kapcsolatban azt gyanították, hogy az Al-Kaida terrorista hálózat kiképző és műveleti bázisait rejtik. A terrorizmusra ily módon adott – egyoldalúnak minősített – választ sok állam a nemzetközi jogra vagy az ENSZ Alapokmányra hivatkozva ugyancsak terroristának bélyegezte. A helyzet fonákságát mutatta, hogy a kilencvenes évek közepén dúló afganisztáni polgárháborúban az Egyesült Államok még a tálibokat támogatta, mert akkor – legalábbis látszólag – ők képviselték a közép-ázsiai kőolaj- és gázkészletekkel kapcsolatos amerikai stratégiai érdekeket.

Noha esetenként az ENSZ helytelenítette is az Egyesült Államok fellépéseit, soha nem ítélte el közvetlenül. Az Egyesült Államok a BT vétójoggal rendelkező tagja, ami adott esetben azzal járhatna, hogy válaszlépésként a szervezet valamennyi döntését megvétózná, s ezzel teljesen megbénítaná a világszervezet döntéshozatali folyamatát. Mi több az Egyesült Államoknak, mint a világ egyetlen szuperhatalmának sokkal nagyobb súlya van annál a nemzetközi szinten, hogy az ENSZ megkockáztassa, hogy az amerikaiak hátat fordítsanak neki, vagy rosszabb esetben, kilépjenek belőle. Nem beszélve arról, hogy nem az Egyesült Államok az ENSZ ellensége, hanem a globális terrorizmus, amelynek felszámolására viszont az ENSZ-nek az Egyesült Államok unilaterális vagy multilaterális szerepvállalása nélkül a jövőben még kevesebb esélye lenne, mint ezidáig volt.

Néhány következtetés

Ha az ENSZ az elmúlt három évtizedben létre is hozott egy viszonylag komplex jogi szabályozási keretet, de az még korántsem fedi le a terrorizmus minden aspektusát, hiányzik a terrorizmus átfogó meghatározása, és a BT által elrendelt szankciók általában véve nem elég kényszerítőek.

De a létező jogi eszközök alkalmazása tekintetében komoly hiányosságok tapasztalhatók a tagállamok részéről, mert nem mindig ratifikálják vagy nem alkalmazzák a konvenciókat következetesen, ami által nagy mértékben csökken azok visszatartó ereje. Az ENSZ-nek tehát el kellene érnie, hogy minden tagállam parafrálja és ratifikálja a nemzetközi terrorizmus elleni harc érdekében meghozott valamennyi nemzetközi és regionális konvenciót.

A világszervezet több alkalommal is deklarálta, hogy a nemzetközi konvenciók a terroristáknak szóló üzenetek, hogy cselekedeteik nem maradnak büntetlenül. Az ilyen deklarációk azonban nem eredményezik automatikusan azt, hogy a terroristák felhagynak törvénytelen és jogtalan cselekedeteikkel, annál az egyszerű oknál fogva, hogy léteznek az ENSZ által kimunkált antiterrorista jogi eszközök. Amíg a terrorista csoportokat támogatják, finanszírozzák, amíg lesznek az ügyükhöz csatlakozó személyek, amíg a nemzetközi konvenciókat nem alkalmazzák teljes mértékben, amíg a szankciókat kijátsszák, addig a terrorizmus fennmarad.

De fennmarad akkor is, ha a felszámolására úgy törekcszenek, hogy az okaival nem foglalkoznak, azaz összhangba kell hozni a kétféle megközelítést. A terrorizmus elleni harc hatékonysága feltételezi a számos országban, valamint a fejlett és a leszakadó országok között egyre növekvő gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségekből táplálkozó konfliktusok megelőzésére irányuló nemzetközi erőfeszítéseket is. Erre még akkor is szükség

van, ha a terrorizmusnak nyilvánvalóan nemcsak gazdasági okai vannak (ha elfogadnánk a gazdasági okokkal való kizárólagos magyarázatot, akkor például Bangladesnek, a világ egyik legszegényebb országának kellene a világon elkövetett terrorista merényletek statisztikáit vezetni). Az okok elleni küzdelemmel együtt ugyancsak nemzetközi összefogással kell harcolni a terrorizmushoz kapcsolódó tevékenységek – fegyver-és drogkereskedelem, a pénzmosás és a terrorista hálózatok finanszírozása – ellen is.

Ezt a néhány következtetést messzemenően alátámasztja az ENSZ 2002. december 17-én közzétett bizottsági jelentése, mely szerint „az Al-Kaida csoport még mindig globális fenyegetést jelent a békére és a biztonságra, annak ellenére, hogy komoly csapások érték az infrastruktúráját”. Az öt tagú szakértő bizottságot az 2001. szeptember 11-i merényletek után a BT hívta életre azzal a megbízatással, hogy kísérelje figyelemmel az Al-Kaida ellen hozott intézkedések, nevezetesen a szervezet pénzalapjainak befagyasztására, ill., tagjai utazási tilalmára vonatkozó intézkedések megvalósulását. A szakértői bizottság elnöke, Michael Chandler szerint, az Al-Kaida tagjai akadálytalanul utaznak Európában és Dél-Kelet Ázsiában, valamint Pakisztán és Afganisztán között. Ennek is köszönhető, hogy az Afganisztán keleti részében reaktivált táborokban ismét Al-Kaida terroristák kapnak kiképzést. A bizottság becslése szerint a terrorista szervezetnek, mintegy tíz ezer ügynöke van szerte a világon és Oszama bin Laden még mindig képes pénzügyi forrásokhoz és fegyverekhez jutni. A harminc oldalas jelentés végül kiemeli: „Az Al-Kaida egy rejtőzködő tömegmozgalom és egyetlen ország vagy csoport sem képes egyedül szembeszállni vele.”

Az ENSZ szakértői bizottság némely megállapítását még ugyanaznap este a „csecsen szálon nyomozó” francia hatóságok is alátámasztották: a Párizs melletti La Courneuveben az Al-Kaidához kötődő személyeket tartóztattak le. A három személy – francia-algériai, marokkói és algériai állampolgár – vegyi fegyverrel elkövetendő merényletet készített elő...

Irodalomjegyzék

<http://www.un.org/>

<http://www.un.org/french/terrorism/index.html>

<http://www.emergency.com>

Cot, J-P.-Pellet, A: „La Charte des Nations unies, Commentaire article par article, Economica, paris, 1991.

Chaumont, Charles: „L'Organisation des Nations unies, PUF, Paris, 1997.

Hunter, Thomas: „Bomb schools: International terrorist training camps”, Jane's Intelligence Review, 1997. márc.

Lampriere, Luc: „Représailles de Clinton sur le Soudan et l'Afghanistan”, Libération, 1998. aug. 21.

Lambroschini, Charles: „Kofi Annan: Il faut s'attaquer aux racines du terrorisme, la pauvreté et l'ignorance”, Entretiens avec Kofi Annan, Le Figaro, 2001. nov.5.

Al-Qua?da constitue toujours une menace mondiale, Le Figaro, 2002. dec.17.